

**Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини**  
**Факультет дошкільної та спеціальної освіти**  
**Кафедра психології та педагогіки розвитку дитини**

**РЕФЕРАТ**

на

**ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**

освітнього ступеня «магістр»

на тему:

**«СПЕЦИФІКА МІЖСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ДІТЕЙ В УМОВАХ  
РІЗНОВІКОВОЇ ГРУПИ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»**

**Виконала:** студентка ІІ курсу 601 групи  
денної форми навчання

**спеціальності:** 012 Дошкільна освіта.

**Освітня програма:** Дошкільна освіта.

**Грунковська В.В.**

**Керівник:** кандидат педагогічних наук,  
доцент кафедри психології  
та педагогіки розвитку дитини

**Підлипняк І.Ю.**

**Рецензент:** кандидат педагогічних наук,  
доцент кафедри дошкільної освіти

**Попиченко С.С.**

**Актуальність теми.** Суспільство завжди цінує людей, які вміють лагодити й домовлятися з іншими, легко адаптуватися до різних малих соціальних груп, спілкуватися з іншими. Всі ці вміння індивід набуває у своїх перших дитячих спільнотах, перебуваючи з іншими її членами у тісних міжособистісних стосунках. Найбільш активно починає взаємодіяти незріла особистість у дошкільному віці, оскільки саме у цьому періоді з'являється інтерес до ровесників, до спільних дій з ними.

Набуття досвіду взаємодії, навичок контактування з дітьми визнано одним із пріоритетних напрямів становлення особистості у дошкільному дитинстві.

У сучасних дослідженнях побутує думка про цілеспрямований розвиток можливостей малюків встановлювати контакти з однолітками та дітьми, які не є ровесниками. Неодноразово у них вказується на явище різновікової групи, які багато вчених ототожнюють за педагогічним потенціалом із родиною, сім'єю.

Значний внесок у вивчення середовища цього явища, його впливові на розвиток міжособистісних стосунків між дітьми й однолітками. У цьому напрямку здійснюють науковий пошук Т. Репіна, С. Михальська, І. Підлипняк, Г. Смольнікова, Р. Бедраль, О. Авраменко, Н. Меркулова, О. Бутенко та ін.

На даний час багато аспектів проблеми розвитку спілкування та його особливостей між однолітками у різновіковому колективі не вирішено, що й зумовило нас обрати темою магістерського дослідження «Специфіка міжособистісної взаємодії дітей в умовах різновікової групи закладу дошкільної освіти»

**Мета дослідження** полягає в теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці педагогічних умов розвитку спілкування дітей з однолітками у різновікових групах закладу дошкільної освіти та створення системи роботи з вдосконалення міжособистісних стосунків дітей 4 - 6 року життя.

Завдання:

1. Проаналізувати проблему спілкування та його генезис у період дошкільного дитинства.

2. З'ясувати вплив різновікової групи ЗДО на розвиток міжособистісної взаємодії між дітьми.

3. Скомпонувати методику й з'ясувати рівні сформованості у дітей 4 - 6 року життя здатності до міжособистісних стосунків у спільноті 4 - брічних малюків.

4. Розробити й експериментально перевірити систему роботи з оптимізації міжособистісної взаємодії дітей 4 - 6 року життя з однолітками в умовах різновікової групи ЗДО.

**Об'єкт дослідження:** міжособистісне спілкування дітей 4 - 6 року життя у різновіковій групі ЗДО.

**Предмет дослідження:** педагогічні умови розвитку міжособистісної взаємодії дітей 4 - 6 років з однолітками у групі малюків різного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

Гіпотези дослідження: розвиток спілкування дітей 4 - 6 року життя з однолітками у різновіковій групі дошкільного закладу буде ефективним, коли дотримуватися педагогічних умов:

- орієнтування педагога на особливостях соціалізації відповідної категорії малюків;
- вправлення дошкільників в умінні контактувати, ініціюванні спілкування з однолітками, діяти спільно в групі, розраховуючи на власні сили, самого себе;
- збагачення знань педагогів та батьків щодо розвитку комунікабельності дошкільників, сприяння оволодінню ними сучасними технологіями формування навичок контактувати, згуртовувати колектив

### **ВИСНОВКИ:**

За результатами проведеного дослідження проблеми розвитку спілкування дітей з однолітками у різновіковій групі ЗДО на теоретичному й

емпіричному рівнях ми дійшли до таких висновків:

*За першим завданням* було виявлено, що спілкування у науці розглядається як одна із найбільш ґрунтовних категорій. Спілкування розуміють як особливий процес взаємодії між людьми, результатом якого є обмін інформацією, встановлення контактів між людьми, вплив один на одного, формування плану дій і поведінки, сприйняття та розуміння іншої людини. Міжособистісні стосунки тут дозволяють реалізовувати спільну діяльність. Під час них здійснюється планування спільної діяльності, узгодження необхідних дій, що дозволяє функціонувати взаємодопомаги між учасниками. У дошкільному віці спостерігається динаміка спілкування.

*За другим завданням* було з'ясовано, що різновікова група як соціальне явище у дошкільному закладі поєднує у собі соціальний, психологічний, особистісний, педагогічний аспекти. У ній відбувається особистісне зростання дітей у плані набуття досвіду взаємодій, опанування соціальних і моральних норм поведінки. Досягти максимального рівня комунікацій у таких колективах можна за умов цілеспрямованої, педагогічно-вмотивованої діяльності вихователя щодо організації життєдіяльності дітей різного віку у закладі дошкільної освіти.

*За третім завданням* уточнено критерії й показники здатності дітей 4–6 років до міжособистісного спілкування з однолітками.

На основі методів групової референтометрії, модифікованого методу Лутошкіна, скороченого тесту Люшера, спостереженням за поведінкою дітей здійснено розподіл дітей 4-6 років за мірою сформованості у них здатності до взаємодії з ровесниками у різновіковій групі та виявлено неоднозначність показників її сформованості.

*За четвертим завданням* виявлено й обґрунтовано педагогічні умови та на їх основі створено систему роботи з оптимізації розвитку здатності до міжособистісного спілкування з однолітками у дітей 4-6

років життя.

Програма експерименту була спрямована на оптимізацію спілкування між ровесниками у різновіковій групі. Вона передбачала здійснення виховних впливів зі всіма учасниками освітнього процесу: батьками, вихователями, дітьми. У 4-6 річних дітей весь зміст зосереджений на налагодженні стосунків й комунікації вихованців шляхом впливу на емоційну рівновагу, навички спілкування, виховання почуття належності до групи. З батьками у тренінговій формі робота спрямовувалася на встановлення ефективного спілкування зі своїми малюками в сім'ї та підтримці дітей у власній самооцінці, зусиллях в активності.

У результаті проведеної формувальної роботи відбулися якісні та кількісні зміни. За результатами контрольного етапу зафіксовано зростання показників експериментальної групи. При цьому суттєво зменшилася кількість досліджуваних з низьким рівнем розвитку.

Тому, формувальний експеримент сприяв в цілому покращенню навичок спілкування та міжособистісної взаємодії дітей 4 - 6 років з однолітками у різновіковій групі.